

Rettevejledning til eksamen 21. Juni 2018
Samfundsbeskrivelse A (SAMF A)
Økonomistudiet 1. årsprøve

Om denne rettevejledning

Denne rettevejledning er ikke udtømmende standard for en opgavebesvarelse, men har til formål at understøtte retning med henblik på karaktergivning. Rettevejledningen er derfor ikke udtømmende i forhold til korrekte løsningsmuligheder, men fremfører de centrale metodiske pointer samt den centrale statistik og beskrivelse. Statistik til udarbejdelse af denne rettevejledning er baseret på de til eksamen udleverede bilag og udleverede data fra Statistisk 10 årsoversigt.

Generelt om eksamen

Tilladte hjælpemidler:

- Praktisk Statistisk Metode for Økonomer
- Statistisk Tiårsoversigt 2017
- Danmarks økonomi siden 1980
- Nationalregnskabet – Kompendium om det danske nationalregnskab
- EU – et overblik
- Inflation, Indkomst og Ulighed

Eksamenssættet bestod af 5 sider + 1 excel bilag + Excel-ark med tabeller fra Statistisk 10-årsoversigt 2017.

Under- og overstregninger er tilladt, ligesom post-it benyttet til adskillelse af sider er det. Af eventuelle post-it må der alene stå overskriften til det pågældende kapitel.

Besvarelsen af opgaven skal udarbejdes selvstændigt af den enkelte studerende. Alle spørgsmål skal bevares. Ved bedømmelsen lægges der generelt set, stor vægt på i hvilket omfang opgavebesvarelsen udviser forståelse for den samfundsbeskrivende og –statistiske metode.

Opgaveløsningen skal indeholde de mest centrale figurer / tabeller relateret til spørgsmålet, dvs. disse skal være inkluderet i hovedteksten.

Formkrav

Opgaveløsningen er uden maksimalt sidetal. En normalside er i punktstørrelse 12, 1,5 linjeafstand og 2,5 cm. i margin hele vejen rundt (øvre, nedre, i siderne)

Fremstilling

Hvad angår spørgsmål 1 skal følgende anføres: beregning (formel med tal i) og beregnet resultat (husk at anføre enhed). Anfør kilde, STO side 'sidetal'.

Hvad angår spørgsmål 2, er det vigtigt, at opgaveløsningen udtrykker bevidste metodevalg og metodeforståelse, dvs. at følgende bliver gennemgået:

- Formålet (Hvad bruges metoden til)
- Begrebsdefinitioner (Inkl. begrundelse af valg og indbyrdes forhold)
- Brugervejledning (Gennemgå metoden evt. vha. et konkret ex)
- Konkret eksempel (Illustrerer metoden i praksis + viser forståelse)
- Fordele og ulemper (Inkl. hvad man fx ikke kan bruge metoden til)

Det er således ikke tilstrækkeligt blot at aflevere resultaterne, dvs. de matematiske resultater af de statistiske metoder. Resultater og metode skal kobles sammen i form af tekst, figurer og tabeller.

Der skal i bedømmelsen også lægges vægt på de formelle krav for tabeller og figurer, jf. Praktisk statistisk metode. Kort resumeret er kravene, at tabeller og figurer fremstår som selvstændige elementer, dvs. er tydelige og forståelige uden behov for læsning af opgaven. Det indebærer nummerering og indholdsmæssigt dækkende overskrift, tydelig og korrekt anførsel af enhed(er), tydelig anførsel af signatur, især ved indhold af >1 talserie, udtømmende anførsel af kildehenvisning(er) samt evt. anmærkninger og noter.

Der skal lægges vægt på, at figurer og tabeller er gennearbejdede, dvs. fremstår ”pæne” og forståelige, fx at akseinddeling på figurerne er fornuftig og ikke indeholder ’for meget’ information, som medfører uoverskuelighed. Sidstnævnte gælder ikke bilagstabeller.

Hvad angår spørgsmål 3 skal besvarelsen indeholde en kort indledning, et afsnit om data og dataforbehold samt beskrivelser. Den gode beskrivelse er en kombination af tekst og tal, dvs. i teksten indarbejdes udvalgte nøgletal. Udgangspunktet for beskrivelsen bør være en eller flere figurer. Den gode beskrivelse omfatter både trendbeskrivelse, en opdeling på delperioder og evt. outlay-ers. Hvad angår spørgsmål 3 skal besvarelsen endvidere indeholde forklaringer, der skal være begrundede, indholdet af forklaringsfaktoren være beskrevet og de skal være kobled til beskrivelsen. Forklaringerne skal i videst muligt omfang være dokumenteret.

Eksamen i faget samfundsbeskrivelse A

Delopgave 1

Følgende spørgsmål løses ved opslag i Statistisk Tiårsoversigt 2017. Anfør beregning (formel med tal i) og beregnet resultat (husk at anføre enhed). Anfør kilde, STO side 'sidetal'.

A. Beregn den absolutte ændring i beskæftigede i alt i industrien fra 2006 til 2016.							
289,1-352,2		=	-63,1 tusinde kroner	(ST s. 122, øverst)			
B. Beregn lønkvoten (lønnens andel af BFI) for bygge og anlæg i 2016.							
67,2/(67,2+19,4)*100		=	77,6 Pct.	(ST s. 120)			
C. Beregn den gennemsnitlige årlige procentvise ændring i BVT i alt i faste priser fra 2006 til 2016							
((1.672,4/1.597,1)^(1/10)-1)*100		=	0,5 Pct.p.a.	(ST s.119)			
D. Beregn den annualiserede vækst, hvis den kvartalsvise vækst er 0,9 pct.							
(1,009^4-1)*100		=	3,6 Pct.	(Konstrueret tal)			
E. Beregn ændringen i nationalbankes diskonto, ultimo året fra 2011 til 2012.							
0,00-0,75		=	-0,75 Pct.point	(ST s. 144)			
F. Beregn udviklingen i det implicitte prisindeks i BNP (BNP deflatoren) fra 2015 til 2016.							
((2060,9/2027,2)/(1942,6/1917,9)-1)*100		=	0,37 Pct.	(ST s. 101)			
G. Beregn udviklingen i reallønnen i 2016 for den statslige sektor.							
((129,6/128,1)/(100,3/100,0))-1)*100		=	0,9 Pct.	(ST s. 142 & 45)			
H. Beregn vækstbidraget fra husholdningernes forbrug af fødevarer til husholdningernes forbrug i alt fra 2006 til 2016.							
(86,8/84,2-1)*100*(74,9/773,2)		=	0,3 Pct.point.	(ST s. 123)			
I. Beregn ændringen i timeproduktiviteten i pct. fra 2006 til 2016 for branchen Finansiering og forsikring.							
((79,6/119,4)/(87,6/122,5)-1)*100		=	-6,8 Pct.	(ST s. 119 nederst & 121 øverst)			

Eksamen i faget samfundsbeskrivelse A

Delopgave 2

I bilag 1 finder du oplysninger om pris og mængde for 2 varer fra 2014 til 2017.

- A) Beregn værdiindekset for årene 2014 til 2017 (2014 = 100) og de årlige vækstrater?
- B) Beregn prisindeksene Laspeyres, Paasche, Fisher for årene 2014 til 2017 (2014 = 100) og de årlige vækstrater? Vi resultatet i en figur.
- C) Beregn mængdeindeksene Laspeyres, Paasche, Fisher for årene 2014 til 2017 (2014 = 100) og de årlige vækstrater? Vi resultatet i en figur.
- D) Beskriv og kommenter udviklingen i spørgsmål A-C.
- E) Vis at dualitetssætningen gælder for alle ovenstående indeks.

Udgangspunktet for besvarelsen er denne udvikling i priserne og mængderne for forbruget af vin og chips for fra 2014 til 2017.

	2014		2015		2016		2017	
	P	Q	P	Q	P	Q	P	Q
Vin	88	18	88	18	99	16	105	15
Chips	18	20	20	18	22	15	25	11

Ad. A: Værdiindeks

Indledningsvis kan det bemærkes, at forbrugeren opfører sig umiddelbart set rationelt, når prisen på et gode stiger falder forbruget af pågældende gode. For begge varer (Vin og chips) er der alene tale om stigende priser og faldende mængder.

Forbrugsudgiften i årets priser, benævnes også som løbende priser. Værdiindekset er et simpelt indeks over forbrugsudgiften i årets priser. Værdiindekset beregnes efter følgende formel:

Besvarelsen bør indeholde formlen, evt. som en eksempelberegning. Udviklingen beskrives i delopgave D.

$$\frac{\sum_{i=1}^n p_t^i q_t^i}{\sum_{i=1}^n p_0^i q_0^i} \times 100$$

Tabel 2.1: Værdiindeks fra 2014 til 2017, 2014=100 og årlig vækst i pct.

	2014	2015	2016	2017	Gns. årlig vækst
Værdiindeks	100,0	100,0	98,5	95,2	
Værdiindeks % vækst		0,0	-1,5	-3,3	-1,6

Kilde: Udleverede data

Ad. B: Prisindeks

Den indekstekniske årsag til de forskellige stigninger ift. år 0 er, jf. Metodebogen, at Laspeyres-prisindekset er et vejte aritmetrisk gennemsnit og Paasche-prisindekset er et vejte harmonisk gennemsnit. Laspeyres med budgetandelene i basisåret som vægte, Paasche-prisindekset har budgetandelene i det løbende år som vægte). Fisher-prisindekset er det geometriske gennemsnit af Laspeyres-prisindekset og Paascheprisindekset og ligger derfor imellem disse to indeks. Det viser dog ikke nødvendigvis den mest korrekte prisudvikling. Indholdsmæssigt er det Laspeyres-prisindekset med faste vægte, der typisk overvurderer prisstigningstakten, da der ikke tages hensyn til substitution. Paasche-prisindekset vil omvendt typisk undervurdere prisstigningstakten, da substitutionen antages at finde sted i samme periode, som prisændringen. Det trækker ned, såfremt der ikke redegøres herfor.

Figur 2.1 viser de relevante prisindeks. Det er vigtigt, at formalia for figurer/tabeller er overholdt. Tabellen kan fint fremgå af et bilag. Opgave-besvarelsen skal udvise forståelse for opgørelsen af de anvendte prisindeks ved at eksemplificere (beregningseksempel med data i formel).

De forskellige indekxsværdier i forskellige indeks er et resultat af forskelle i måden hvorpå vægte anvendes.

- Laspeyres: Aritmetrisk gennemsnit med faste vægte (T_0)
- Paasche: Harmonisk gennemsnit med løbende vægte ved brug af det aktuelle år (T)
- Fisher: Geometrisk gennemsnit af Laspeyres og Paasche og ligger matematisk betinget mellem de to.

Besvarelsen bør indeholde formlen, evt. som en eksempelberægning. Udviklingen beskrives i delopgave D. For prisindeks er mængderne vægtgrundlaget. Laspeyres har faste vægte i basisåret. Paasche har løbende vægte fra året før. Figur 2.1 og 2.2 anvender samme y akse for nemmere at kunne sammenligne.

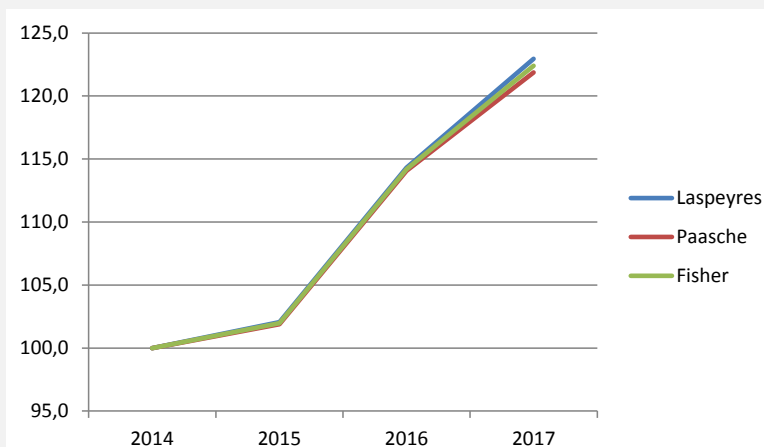
$$\frac{\sum_{i=1}^n p_t^i q_0^i}{\sum_{i=1}^n p_0^i q_0^i} \times 100$$

Tabel 2.2: Prisindeks fra 2014 til 2017, 2014=100

	2014	2015	2016	2017
Laspeyres	100,0	102,1	114,3	122,9
Paasche	100,0	101,9	114,1	121,9
Fisher	100,0	102,0	114,2	122,4

Kilde: Udleverede data

Figur 2.1: Prisindeks fra 2014 til 2017, 2014=100

Kilde: Udleverede data

Ad. C: Mængdeindeks

Som for prisindeksene stiger Laspeyres-mængdeindekset ift. år 0 mere end Paasche-mængdeindekset. Forklaringerne er af samme natur som for prisindeksene. Det er helt fint at henvise til metodegennemgangen i delopgave 2B.

Figur 2.2 indeholder de efterspurgte mængdeindeks. Det er en væsentlig mangel hvis opgavebesvarelsen ikke indeholder en tilsvarende figur. Det er en væsentlig mangel, hvis formalia ikke er overholdt. Tabellen kan fint fremgå af et bilag. Opgavebesvarelsen skal udvise forståelse for opgørelsen af de anvendte prisindeks ved at eksemplificere (beregningseksempel med data i formlen).

Besvarelsen bør indeholde formelen, evt. som en eksempelberegning. Udviklingen beskrives i delopgave D. For mængdeindeks er priserne vægtgrundlaget. Laspeyres har faste vægte i basisåret. Paasche har løbende vægte fra året før.

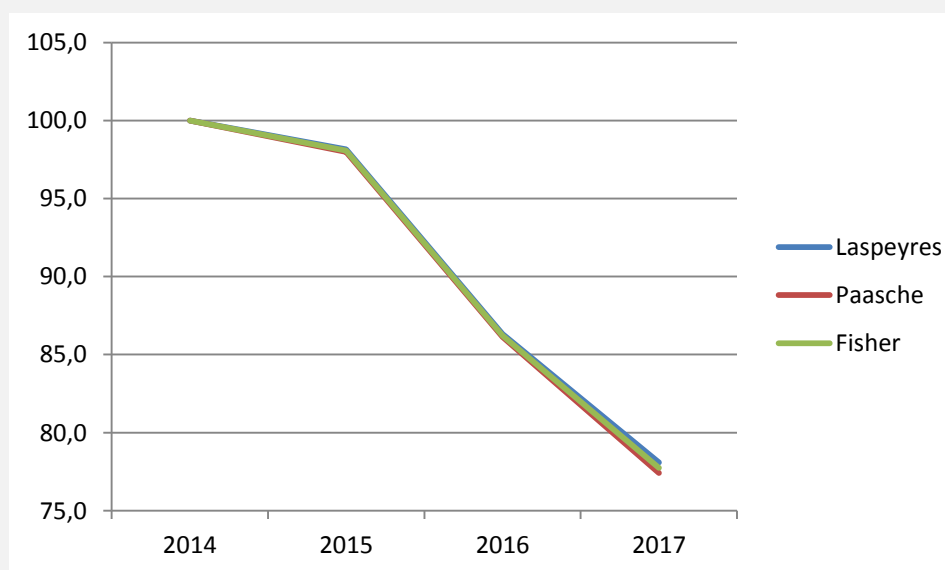
$$\frac{\sum_{i=1}^n p_{t,i}^i q_t^i}{\sum_{i=1}^n p_{0,i}^i q_0^i} \times 100$$

Tabel 2.3: Mængdeindeks fra 2014 til 2017, 2014=100

	2014	2015	2016	2017
Laspeyres	100,0	98,1	86,3	78,1
Paasche	100,0	98,0	86,1	77,4
Fisher	100,0	98,1	86,2	77,7

Kilde: Udleverede data

Figur 2.2: Mængdeindeks fra 2014 til 2017, 2014=100

Kilde: Udleverede data

Ad. D: Beskriv udviklingen i A-C

Det er en væsentlig mangel, hvis opgavebesvarelsen ikke beskriver udviklingen ved en kombination af tekst og tal, dvs. beskrivelsen skal bestå af en tekstmæssig beskrivelse suppleret med statistiske beregninger.

Beskrivelsen kan i øvrigt udmærket antage forskellige former, og hver opgavebesvarelse må helhedsvurderes konkret på den baggrund.

En række vækstberegninger er relevante jfr. tabel 2.4 herunder, det er ikke et krav, at besvarelsen udnytter enhver mulighed.

Det er en mangel, hvis opgavebesvarelsen ikke udviser forståelse for de anvendte beregninger ved at eksemplificere (beregningseksempel med data i formel).

Beskrivelsen skal være præcis men kan udmærket være kortfattet og punktopstillet, rammer og tid for eksamen taget i betragtning efter formen, tendens først, herefter ende- og vendepunkter og outlayers. Der er mange muligheder. Det bør som minimum fremgå, at resultaterne understøtter, at der er tale om en rational forbruger, og at priserne har været stigende i alle år og mængderne faldet i alle år. La har haft større udvikling end Pa i alle år for både pris og mængdeindeksene. Herudover kan der uddybes med mange muligheder jfr. figurer herover og tabel 2.4 herunder. Der kan sammenlignes med gns. Årlige vækstrater.

Tabel 2.4: Årlig vækst i værdi-, pris- og mængdeindeks fra 2014 til 2017

	2014	2015	2016	2017	Gns. årlig vækst
Værdiindeks		0,0	-1,5	-3,3	-1,6
Prisindeks					
Laspeyres		2,1	12,0	7,6	7,1
Paasche		1,9	12,0	6,8	6,8
Fisher		2,0	12,0	7,2	7,0
Mængdeindeks					
Laspeyres		-1,9	-12,1	-9,5	-7,9
Paasche		-2,0	-12,1	-10,1	-8,2
Fisher		-1,9	-12,1	-9,8	-8,0

Kilde: Udleverede data

Ad. E: Dualitetssætningen

For at pris og mængde skal give værdien, så skal Laspeyres og Paasche "krydses". Fisher prisindeksene kan derimod umiddelbart ganges sammen.

Dualitetssætningen er:

$$(P_{LA} \times Q_{PA}) / 100 = (P_{PA} \times Q_{LA}) / 100 = (Q_{FI} \times P_{FI}) / 100 = \text{Værdiindekset}$$

Denne skal eftervises i delopgave 2E jfr. tabel 2.5 inkl. et konkret eksempel. Ellers bør det trække ned.

Tabel 2.5: Dualitetssætningen fra 2014 til 2017, 2014=100

	2014	2015	2016	2017
Værdi:	100,0	100,0	98,5	95,2
Pla*Qpa:	100,0	100,0	98,5	95,2
Ppa*Qla:	100,0	100,0	98,5	95,2
Pfi*Qfi:	100,0	100,0	98,5	95,2

Kilde: Udleverede data

Eksamen i faget samfundsbeskrivelse A

Delopgave 3

- A) Beskriv udviklingen i tre europæiske statsobligationsrenter og to lange rentespænd i perioden 2006 – 2016, som er relevante at beskrive i forbindelse med den europæiske statsgældskrise. Der skal være en figur, som viser udviklingen i renterne og en figur som viser udviklingen i rentespændene.
- B) Forklar den beskrevne udvikling i delopgave 3A, herunder hvilke faktorer som påvirker renten på en statsobligation, som er en del af euroområdet, og som påvirker renten på en statsobligation, som ikke er en del af euroområdet. Derudover skal de tre relevante EU-institutioner for ØMU-samarbejdet og statsgældskrisen beskrives.

TIP: Der kan ikke nødvendigvis findes data, som forklarer den beskrevne udvikling i delopgave 3A, for alle årene i perioden 2006 – 2016.

Pensum er primært: Statistisk Tiårsoversigt 2017 (ST) og EU – et overblik (EUO).

Af formålsbeskrivelsen fremgår det, at den studerende skal have viden om formålet og opbygningen af den økonomiske monetære union, herunder den europæiske centralbank og stabilitets- og vækstpagten, forklaringer på udviklingen i udvalgte EU-landes gæld og statsobligationsrenter. Den studerende skal også kunne udvælge relevante dele af målsætninger, centrale økonomiske og monetære politikker og institutioner. Udvælge centrale forklaringer på udviklingen i centrale EU-landes gæld og statsobligationsrenter.

Spørgsmål 3A:

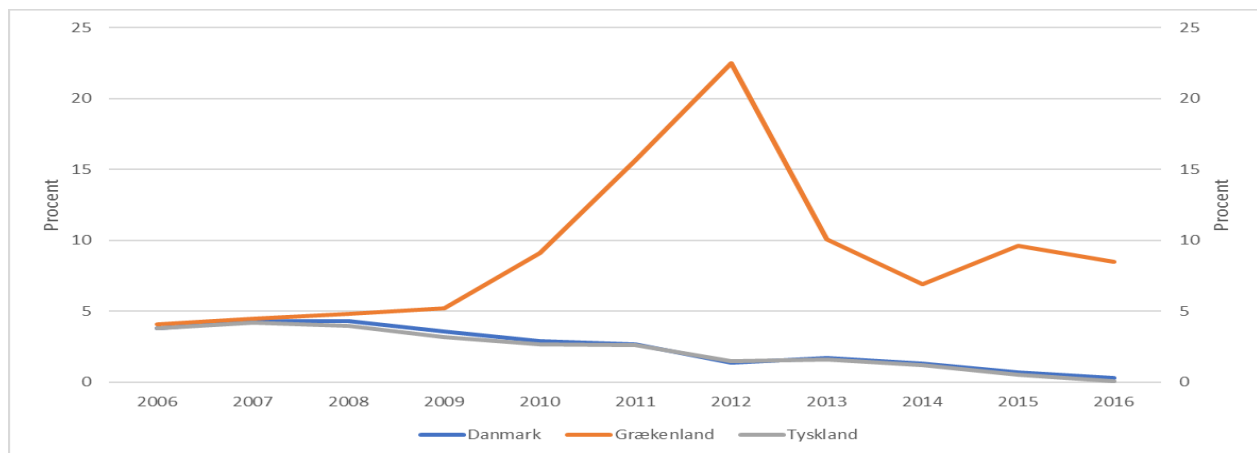
Data og forbehold

- Valget af de tre statsobligationsrenter og argumentation for valget af netop de tre renter er vigtigt. Den ene skal være den tyske statsobligationsrente, idet den er benchmark-rente for de europæiske renter. De to øvrige kan fx være en statsobligationsrente inden for eurosamarbejdet, hvor den græske statsobligationsrente er oplagt netop fordi Grækenland har været særligt hårdt ramt af statsgældskrisen. Den danske statsobligationsrente kan være valget for et EU-land uden for eurosamarbejdet. Andre kan også være valgt. Det vigtigste er, at der er argumenteret for valget. Det trækker ned, såfremt der ikke er argumenteret for valg af renter. Tilsvarende skal det trække ned, såfremt den tyske statsobligationsrente ikke er valgt.
- Rentespændene beregnes ud fra de tre statsobligationsrenter, hvor den tyske statsobligationsrente trækkes fra de to øvrige valg af statsobligationsrenter, fordi den tyske rente sætter niveauet og de øvrige følger dette med tillæg af et rentespænd. Det skal trække meget ned, såfremt rentespændene ikke er beregnet i forhold til den tyske statsobligationsrente.

- Der er tale om statsobligationsrente, hvor Danmarks Statistik har brugt IMF International Financial Statistics. Der er tale om årsgennemsnit.
- Forbehold for, at data som viser konjunkturudviklingen som forklaring på beskrivelsen for de seneste år er foreløbige.

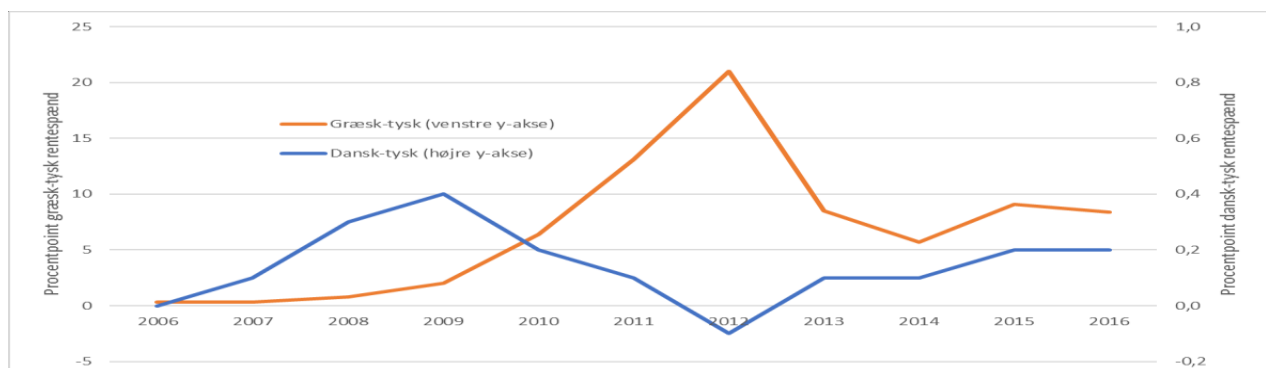
Beskrivelse:

- Der skal være en figur, som viser udviklingen i renterne og en figur som viser udviklingen i rentespændene. Det trækker meget ned, såfremt dette ikke er tilfældet, idet det fremgår specifikt af opgaveformuleringen.
- Hele perioden fra 2006 til 2016 skal være beskrevet, eller skal det trække meget ned.

Figur 1 Statsobligationsrenten i Tyskland, Danmark og Grækenland

Kilde: ST s. 185.

Figur 2 Det dansk-tyske og det græsk-tyske rentespænd (statsobligationsrenter)

Kilde: ST s. 185.

Besvarelsen skal i beskrivelsen benytte både verbale og talmæssige udtryk for udviklingen. Følgende forhold bør være omfattet i besvarelsen:

- Renteniveauet har været faldende for Tyskland og Danmark og de to niveauer ligger tæt på hinanden i hele perioden. Omend rentespændet mellem Danmark og Tyskland steg fra 2006 til 2009, for igen at falde og blive negativt i 2012. Herefter er rentespændet steget frem mod 2016.
- Renteniveauet for Grækenland minder frem til 2008 næsten om det tyske og danske niveau. Herefter en næsten eksplosiv stigning fra 2009 til 2012, hvor renten var over 22 pct. Faldende rente frem mod 2014, hvorefter renten har ligget niveauet mellem 7 og 10 pct. Tilsvarende en markant øgning af rentespændet til Tyskland frem til 2012, og selvom det er faldende efterfølgende, så er det fortsat meget højt i resten af perioden.

Spørgsmål 3B

Rentefastsættelse i en ØMU skal omtales, idet det fremgår specifikt af opgaveformuleringen. Manglende omtale skal trække meget ned. Rentefastsættelsen i en ØMU sker med baggrund i følgende forhold (alt-andet-lige), jf. EUO s. 92-94:

- Finanspolitisk holdbarhed har første prioritet, fx udviklingen i statsgælden og den offentlige saldo. Jo lavere statsgæld og jo bedre offentlige saldo, jo lavere rente.
- Inflationsændringer i euroområdet. Jo lavere inflation, jo lavere rente.
- Renteændringer i euroområdet fx jo lavere tysk statsobligationsrente (benchmark, jf. tidligere), jo lavere vil de øvrige statsobligationsrenter være i EU.
- Konjunkturændringer i medlemslandet, jo bedre konjunkturer, jo lavere statsobligationsrenter.

I forbindelse med omtale af rentedannelsen i en ØMU kan den studerende også nævne, at markerne mellem 2002 og 2008 ikke forholdt sig nævneværdigt til disse forhold, idet der var næsten ens lange renter til alle eurolande uanset gæld, budgetunderskud og strukturelle forhold i øvrigt. Tilsvarende var der ikke noget nævneværdigt institutionelt ønske om at overholde reglerne i samme periode, fx fik hverken Frankrig eller Tyskland ingen sanktion på budgetunderskud (2002-2005), jf. EUO s. 87. Opblødningen af stabilitets- og vækstpakten i 2005 er også en grund til, at budgetdisciplinen svækkes i de efterfølgende år. Det skal ikke trække meget ned, såfremt den studerende ikke har gjort det.

De tre relevante EU-institutioner for ØMU-samarbejdet og statsgældskrisen skal beskrives, idet det fremgår specifikt af opgaveformuleringen, herunder kort hvad deres rolle er i forhold til ØMUen og statsgældskrisen, jf. EUO. Manglende omtale skal trække meget ned.

- EU-Kommissionen: Holder øje med at landene overholder de aftalte spilleregler.
- ECB sikrer tiltroen og stabiliteten til den finansielle sektor samt OTM med opkøb af græske statsobligationer.
- Det Europæiske Råd har været den institution, som har måtte ændre og indgå nye aftaler i forbindelse med statsgældskrisen, herunder ESM.

Ydermere skal ØMUens rammer, herunder reglerne for budgetsaldo og gæld omtales på en eller anden måde samt stabilitets- og vækstpagten. Stabilitets- og vækstpagten er en nærmere præcisering af udviklingen i budgetsaldoen i forhold til konvergenskriteriet om samme. Pagten angiver følgende begrænsninger i forhold til udviklingen kun 0,5 pct. under normale økonomiske forhold og op til 3 pct. under specielt ugunstige forhold, hvilket ikke blot er tiltrådt af eurolandene, men f.eks. også Danmark. Der er for eurolandene forbundet med en sanktionsmulighed, der i udgangspunktet var et stabilitetsindskud på 0,25 pct. af BNP for hver procent over 3 (pct.). Sanktioner for de enkelte lande vedtages af ECOFIN med kvalificeret flertal.

Som det fremgår af opgaveformuleringen, findes der ikke nødvendigvis data for alle årene i perioden 2006 – 2016, som forklarer den beskrevne udvikling i delopgave 3A. Det er dog ikke tilstrækkeligt at benytte data fra ST, idet data også findes EUO. Det skal trække ned, såfremt data for offentlige gæld og budgetsaldo ikke også er dækket for årene 2008, 2010 og 2012 – udover 2014-2016, som findes i ST.

A la carte opremsninger af forklaringsfaktorer uden kobling til beskrivelsen, og hvad den enkelte faktor betyder for denne, skal trække ned.

Rentedannelsen i markedet er påvirket af de institutionelle/politiske faktorer, men også de konjunkturmæssige, idet disse påvirker de offentlige finanser og dermed budgetsaldoen, hvis saldo markederne kigger på, når de skal vurdere kreditværdigheden af en stat og dermed renteniveauet. Tilsvarende gælder også for gælds niveauet og gældsudviklingen. Som nævnt tidligere sættes først renteniveauet for den tyske rente og derefter fastsættes rentespændet til denne for de to andre lande.

Tabel 1 Udviklingen i den offentlige saldo, offentlig gæld og BNP (realvækst) for Danmark, Tyskland og Grækenland

Danmark	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Offentlig saldo		3,2		-2,7		-3,7		1,4	-1,3	-0,9
Offentlig gæld		33,4		42,9		45,6		44,9	39,6	37,8
BNP-realvækst	1,0	-0,6	-4,8	1,8	1,3	0,3	0,9	1,7	1,6	1,1
Tyskland	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Offentlig saldo		-0,1		-4,1		0,1		0,3	0,7	0,8
Offentlig gæld		66,8		80,3		79,3		74,9	71,2	68,3
BNP-realvækst	3,4	0,9	-5,6	4,0	3,7	0,7	0,7	1,5	1,5	1,8
Grækenland	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Offentlig saldo		-9,8		-11,1		-8,7		-3,7	-5,9	0,7
Offentlig gæld		112,9		146		156,9		179,7	177,4	179,0
BNP-realvækst	3,3	-0,3	-4,3	-5,5	-9,1	-7,4	-3,2	0,4	-0,2	0,0

Note: Offentlig saldo og gæld er pct. af BNP, realvæksten er år-til-år-ændring i pct.

Kilde: EUO s. 82, ST s. 158 og s. 177.

- Som det fremgår af tabel 1, så er budgetunderskuddet og gældsniveauet markant højere i hele perioden for Grækenlands vedkommende end for Tysklands og Danmarks vedkommende. Konjunkturudviklingen i Grækenland er også markant værre end i Danmark og Tyskland.
- Den offentlige saldo er på tværs af landene meget forskellig med Danmark inden for stabilitets- og vækstpagtkravene på -3,0 pct. af BNP og Tyskland meget tæt på, hvor i særdeleshed Grækenland som har store budgetunderskud i alle tre år.
- Den offentlige gæld er i alle landene stigende i perioden, men fra meget forskellige niveauer fra Danmark, som ligger under 60 pct. af BNP-grænsen, til Grækenland, som ligger over det dobbelte niveau af grænsen i både 2009 og 2010.
- Konjunkturmæssigt har alle landene haft et dyk i 2008-2009, men fra forskellige niveauer, dog er alle landene i recession i 2009 midt under finanskrisen. I 2010 ser det lidt lysere ud for de tre af landene, hvorimod Grækenland fortsat er i dyb recession.
- Den forskellige økonomiske udvikling er dermed primære årsag til, at f.eks. den danske og tyske obligationsrente falder, hvorimod den græske rente er stigende.
- De forskellige landes økonomiske situation er fin i overensstemmelse med renteniveauet efter 2008. Når Tyskland har en lavere rente end Danmark i det meste af perioden, på trods af dårligere økonomiske nøgletal, skyldes dette, at Tyskland er Europas økonomiske ankerland.
- Af ST. s 210 fremgår det dels, at Grækenland i marts 2010 af finansministrene i euroområdet er givet en måned til at få taget hånd om sit store budgetunderskud, inden eurogruppen vil kræve store nedskæringer af udgifter og skattestigninger. Dette bekræfter også det høje renteniveau.
- I maj 2010, jævnfør ST s. 210, når EU's finansministre til enighed om en stor hjælpepakke, der skal holde under eurolande med økonomiske problemer, herunder Grækenland. Sikkerhedsnettet har en samlet værdi på 750 mia. euro. To tredjedele kommer fra EU og eurolandene, men de sidste 250 mia. euro bliver stillet til rådighed af IMF. Det øger renteniveauet alt andet lige.
- Af ST s. 210 fremgår det også, at EU henstiller til Danmark, at landet skal nedbringe budgetunderskuddet med en gennemsnitlig årlige tilpasning på 0,5 pct. af BNP i perioden 2011-2013.

Hjarn v. Zernichow Borberg og Kasper Lindgaard